

Til lovforslag nr. L 55

Folketinget 2011-12

Betænkning afgivet af Retsudvalget den 9. februar 2012

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser og færdselsloven

(Forhøjelse af den kriminelle lavalder)

[af justitsministeren (Morten Bødskov)]

1. Ændringsforslag

Justitsministeren har stillet 2 ændringsforslag til lovforslaget.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 14. december 2011 og var til 1. behandling den 20. december 2011. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Retsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 4 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og justitsministeren sendte den 4. november 2011 dette udkast til udvalget, jf. REU alm. del – bilag 75. Den 12. december 2011 og den 5. januar 2012 sendte justitsministeren de indkomne høringssvar og et notat herom til udvalget. Den 17. januar 2012 sendte justitsministeren et supplerende høringssvar.

Samråd

Udvalget har stillet 5 spørgsmål til justitsministeren til mundtlig besvarelse, som denne har besvaret i åbne samråd den 19. januar og den 9. februar 2012. Ministeren har efterfølgende sendt udvalget de talepapirer, som lå til grund for besvarelsen af spørgsmålene.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 25 spørgsmål til justitsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (S, RV, SF, EL, LA og SIU) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Et *mindretal* i udvalget (V, DF og KF) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme imod de stillede ændringsforslag.

Venstres medlemmer af udvalget er helt uenige i regeringens forslag om at hæve den kriminelle lavalder. Mens den samlede kriminalitet ikke er stigende, oplever vi desværre, at der er en gruppe af stadig yngre medborgere, som i en tidligere og tidligere alder begår voldsommere og mere bestialske former for kriminalitet. For Venstre er det klart, at vi fra samfundets side ikke kan og ikke vil acceptere det. Det er vi nødt til at reagere på, og derfor sænkede bl.a. Venstre i sin tid den kriminelle lavalder. Modsat regeringen og justitsministeren er Venstre af den opfattelse, at det har en præventiv effekt, at en 14-årig kriminel kommer for en dommer og oplever, at alvorlig kriminalitet har konsekvenser.

Omfanget af 14-åriges kriminalitet er desværre betydeligt. Af Justitsministeriets forskningskontors notat fra november 2011 »Omfang og art af kriminalitet begået af 14-årige« fremgår det, at der i den undersøgte periode blev rejst 2.301 sigtelser mod 14-årige. Alene i første halvår af 2011 blev 220 14-årige dømt for butikstyveri, 5 for overtrædelse af våbenloven, 5 for seksualforbrydelser og 88 for vold. Dertil kommer en mængde andre forbrydelser. I alt blev 545 14-årige dømt i første halvår af 2011. Unge under 15 år vil efter regeringens lovændring stadig begå kriminalitet, men vil nu ikke længere opleve, at det har alvorlige konsekvenser.

Ifølge bemærkningerne til lovforslaget mener regeringen ikke, at de 14-årige forbrydere er modne nok til at blive straffet. Men langt de fleste 14-årige bliver idømt en bøde-

straf, jf. svar på spørgsmål 2 til lovforslaget. Dertil kommer, at den kriminelle lavalder i en række andre europæiske lande er betydelig lavere end 14 år, f.eks. i Storbritannien, Holland og Frankrig. I Venstre mener vi, at 14-årige er i stand til at betale en bøde uden at lide fysisk eller psykisk overlast. Med hensyn til de ekstremt få 14-årige, der bliver idømt en ubetinget frihedsstraf, må hensynet til offeret stadig veje tungest. Et voldtægtsoffer skal kunne gå på gaden uden at være nervøs for at møde den, der har voldtaget hende. Så er det ligegyldigt, om forbryderen var 14 eller 44 år.

Da den kriminelle lavalder oprindeligt blev sænket, lød modstandernes argument, at det ville betyde, at børn på 14 år sendes i fængsel. Venstre ønsker at understrege, at den gældende lovgivning ikke betyder, at 14-årige er endt i fængsel sammen med forhærdede kriminelle, hvilket også fremgår af svar på spørgsmål 6.

Med lovforslagets vedtagelse afbrydes en række dømte ungdomskriminelles sanktioner, det kan være i form af en ungdomssanktion, ophold på sikrede institutioner eller eftergivelse af en bøde, jf. svar på spørgsmål 8, og lovforslagets vedtagelse vil betyde, at 201 unge, der fortrinsvis er idømt en betinget dom med vilkår om eksempelvis foranstaltninger efter serviceloven, tilsyn af kommunen/Kriminalforsorgen eller vilkår om samfundstjeneste, slipper for straf, da de er dømt, men endnu ikke har fuldbyrdet dommen. Ligeledes eftergives der bøder til minimum 245 unge, jf. svar på spørgsmål 8. Venstre har i udvalgsbehandlingen påpeget, at regeringen med lovforslaget sender et meget problematisk signal til de unge, der er dømt, men endnu ikke har afsonet og med lovforslaget går fri af straf og konsekvens. De efterlades med det indtryk, at deres kriminelle handlinger, hvoraf en række er meget alvorlige voldtægtsforsøg, vold, grov vold, røveri m.v., jf. svar på spørgsmål 22 alligevel ikke er noget, samfundet tager alvorligt og ønsker at straffe. Venstre er også dybt bekymret over, hvad der nu sker med denne store gruppe af unge, ud over at ministeren har oplyst, at deres bopælskommune vil modtage et brev med besked om, at de pågældende unges handlinger ikke længere er kriminelle og de idømte straffe derfor bortfalder.

For Venstre er det centralt, at straf ikke må stå alene. Forebyggelse af kriminalitet og sikring af, at dømte ikke begår kriminalitet på ny, er lige så vigtigt. Derfor gennemførte den daværende VK-regering en stribe initiativer på dette område, bl.a. en øget indsats mod ungdomskriminalitet i 2009. Imidlertid kan forebyggelse heller ikke stå alene, og derfor blev den kriminelle lavalder samtidig sænket til 14 år. I Venstre bryder vi os som udgangspunkt ikke om, at 14-årige skal straffes, men vi ser desværre voldsager, som er så bestialske, at de skal mødes med konsekvenser i forhold til straffeloven, ikke mindst af hensyn til ofrene. Regeringen tager med dette lovforslag større hensyn til de ungdomskriminelle end til ofrene for deres kriminelle handlinger. Venstre mener, lovforslaget sender de helt forkerte signaler til unge og krænker retsfølelsen hos ofrene for kriminaliteten. Derfor finder Venstre lovforslaget dybt beklageligt og vil stemme imod.

Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget kan ikke tilslutte sig lovforslaget.

Dansk Folkeparti er modstander af, at lovforslaget i praksis kommer til at virke med tilbagevirkende kraft, da Rigsadvokaten har sat alle sager i bero, som omhandler unge imellem 14 og 15 år. Denne praksis kan virke voldsomt krænkende på ofrenes retsfølelse, da ofrene oplever, at gerningsmanden nu ikke får sin dom. Det sender samtidigt et forkert signal til unge kriminelle om, at de nu slipper for straf for de kriminelle gerninger, de har begået.

Dansk Folkeparti er endvidere af den opfattelse, at udnyttelsen af søskende og kammerater, som er under den kriminelle lavalder, minimeres netop ved at fastholde den kriminelle lavalder til 14 år.

Det er vigtigt at understrege, at intentionen med en nedsættelse af den kriminelle lavalder for Dansk Folkeparti aldrig har været, at unge mennesker skal i fængsel. En nedsættelse af den kriminelle lavalder vil derimod øge retssikkerheden for de unge, da de sikres retten til en forsvarer m.v. og ikke alene af sociale myndigheder kan placeres på en institution, samtidig med at de unge lærer, at deres handlinger har en konsekvens.

En forhøjelse af den kriminelle lavalder får den effekt, at ofrenes retsfølelse krænkes, samtidig med at gerningsmanden får en dårligere retsstilling. Altså en dårlig situation for begge parter, så af den grund kan Dansk Folkeparti ikke støtte lovforslaget.

Inuit Ataqatigiit, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af *justitsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (S, RV, SF, EL, LA og SIU):

Til § 4

1) Paragraffen affattes således:

»§ 4

I færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1047 af 24. oktober 2011, som ændret ved § 1 i lov nr. 716 af 25. juni 2010, lov nr. 1551 af 21. december 2010 og § 1 i lov nr. 479 af 23. maj 2011, foretages følgende ændringer:

1. I § 118, stk. 3 og 4, ændres »jf. stk. 3« til: »jf. stk. 2«.

2. I § 80, stk. 4, 1. pkt., § 80 b, stk. 4, 2. pkt., og § 81, stk. 1 og 3, ændres »14 år« til: »15 år«.

[Konsekvensrettelser som følge af ændring af færdselsloven den 1. januar 2012]

Til § 5

2) Paragraffen udgår.

[Konsekvensrettelse som følge af ændring af færdselsloven den 1. januar 2012]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1 og 2

Ad § 4, nr. 1 (færdselslovens § 118, stk. 3 og 4):

De foreslåede ændringer er en konsekvens af § 1, nr. 4, i lov nr. 184 af 8. marts 2011, hvorefter færdselslovens § 118, stk. 2, ophæves med virkning fra den 1. januar 2012.

Ad § 4, nr. 2 (færdselslovens § 80, stk. 4, § 80 b, stk. 4, og § 81, stk. 1 og 3):

Som en konsekvens af, at den kriminelle lavalder blev nedsat til 14 år ved lovændringen den 1. juli 2010, blev reglerne i færdselslovens § 80, stk. 4, 1. pkt., § 80 b, stk. 4, 2.

pkt., og § 81, stk. 1 og 3, ved § 1, nr. 2, i lov nr. 184 af 8. marts 2011 ændret, således at personer, der er fyldt 14 år, fremover selv alene bærer det strafferetlige ansvar for overholdelsen af færdselslovens regler om sikkerhedsseler, styrt-hjelme samt antallet af passagerer, der lovligt kan befordres. Denne ændring af færdselsloven er trådt i kraft den 1. januar 2012.

Som følge af den foreslåede forhøjelse af den kriminelle lavalder, jf. lovforslagets § 1, nr. 1, foreslås det, at aldersgrænsen i de nævnte regler i færdselsloven også forhøjes til 15 år.

Det strafferetlige ansvar for overholdelse af de nævnte regler i færdselsloven vil således (som indtil den 1. januar 2012) fremover alene påhvile personer, der er fyldt 15 år, mens det strafferetlige ansvar i forhold til børn under 15 år påhviler føreren af køretøjet.

Jacob Bjerregaard (S) Poul Andersen (S) Mogens Jensen (S) Mette Reissmann (S) Ole Hækkerup (S) Rasmus Prehn (S)

Jeppe Mikkelsen (RV) Zenia Stampe (RV) Camilla Hersom (RV) Meta Fuglsang (SF) Anne Baastrup (SF) fmd.

Pernille Skipper (EL) Johanne Schmidt-Nielsen (EL) Frank Aaen (EL) Doris Jakobsen (SIU) Kim Andersen (V)

Preben Bang Henriksen (V) Inger Støjberg (V) Karen Jespersen (V) Jan E. Jørgensen (V) Karsten Lauritzen (V)

Kristian Pihl Lorentzen (V) Karsten Nonbo (V) Peter Skaarup (DF) Dennis Flydtkjær (DF) Pia Adelsteen (DF)

Kim Christiansen (DF) Simon Emil Ammitzbøll (LA) Tom Behnke (KF) nfmd.

Inuit Ataqatigiit, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	47	Liberal Alliance (LA)	9
Socialdemokratiet (S)	44	Det Konservative Folkeparti (KF)	8
Dansk Folkeparti (DF)	22	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Radikale Venstre (RV)	17	Siumut (SIU)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	16	Sambandsflokkurin (SP)	1
Enhedslisten (EL)	12	Javnaðarflokkurin (JF)	1

Oversigt over bilag vedrørende L 55

Bilagsnr. Titel

1	Høringssvar og høringsnotat, fra justitsministeren
2	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
3	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
4	Supplerende høringssvar og høringsnotat, fra justitsministeren
5	Supplerende høringssvar, fra justitsministeren
6	Ændringsforslag, fra justitsministeren
7	1. udkast til betænkning
8	Revideret tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
9	2. udkast til betænkning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 55

Spm.nr. Titel

1	Spm. om baggrunden for, at ministeren ikke mener, at en 14-årig har den »fornødne modenhed« til, at det er forsvarligt at anvende strafferetlige sanktioner, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om de seneste opdaterede tal for, hvor mange 14-årige der er anmeldt, sigtet og dømt, siden den kriminelle lavalder blev sat ned i 2010, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm. om, hvor mange sager mod 14-årige der er blevet sat i bero som følge af Rigsadvokatens brev af 17. november 2011 til anklagemyndighederne om at sætte sådanne sager i bero, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm., om ministeren vil overføre midler til andre dele af retsvæsenet, eller vil ministeren anvende dem til at sikre en forstærket indsats mod ungdomskriminalitet, nu hvor 14-åriges kriminalitet fremover ikke længere kan straffes, og i så fald hvordan, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
5	Spm. om en redegørelse for, hvordan ministeriet har beregnet, at mindredgifterne med lovforslaget er 15,5 mio. kr. for staten og 29,7 mio. kr. for kommunerne, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
6	Spm., om der i 2010 og 2011 har været børn, der har afsonet i almindelige fængsler, herunder 14-årige, og i så fald hvor mange og hvor længe, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
7	Spm., om det ikke krænker ministerens retsfølelse, at f.eks. en 14-årig voldsmand med regeringens lovforslag ikke kan retsforfølges, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
8	Spm. om, hvor mange 14-årige, der er idømt bøde eller anden strafferetlig sanktion efter de seneste opgørelser herom, der vil få bøden eller sanktionen eftergivet pr. 1. marts 2012, forudsat at lovforslaget vedtages, til justitsministeren, og ministerens svar herpå

- 9 Spm., om da lovforslaget om sænkelse af den kriminelle lavalder blev vedtaget i 2010, frygtede bl.a. modstandere af forslaget med henvisning til Ungdomskommissionens betænkning, at sænkelsen ville kunne føre til en negativ kriminalpræventiv effekt – er ministeren bekendt med, at man har set en sådan effekt siden lovens ikrafttræden den 25. juni 2010, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 10 Spm. om oversendelse af talepapir fra samrådet 19/1-12, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 11 Spm. om fremsendelse af en tidslinje, der afdækker tidsforløbet i forhold til, hvornår Rigsadvokatens brev om berostillelse af straffesager mod 14-årige blev udsendt, hvornår lovudkastet forelå, hvilken høringsperiode der var for lovudkastet, og hvornår lovforslaget fremsattes i Folketinget, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 12 Spm. om, hvorvidt berostillelsen af straffesager mod 14-årige, i forbindelse med at lovudkastet blev sendt i høring, har været en nødvendighed i henhold til det gældende retsgrundlag, eller om man i overensstemmelse med det gældende retsgrundlag kunne have sat sagerne i bero på et senere tidspunkt i lovbehandlingen af L 55, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 13 Spm., om der er fortilfælde for, at Rigsadvokaten udsender brev om berostillelse af straffesager, i forbindelse med at der foreligger et udkast til et lovforslag på det strafferetlige område, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 14 Spm., om ministeren mener, at der bør ske berostillelse af straffesager mod 14-årige, før et lovforslag om at hæve den kriminelle lavalder til 15 år er vedtaget, og mener ministeren i så fald, at denne berostillelse bør ske, allerede når der kun foreligger et udkast til lovforslag, der sendes i høring, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 15 Spm. om oversendelse af den korrespondance, der har været mellem Justitsministeriet og Rigsadvokaten om sidstnævntes udmelding om berostillelse af straffesager mod 14-årige, i forbindelse med at der forelå et udkast til lovforslag L 55, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 16 Spm. om kommentar til artiklerne »Jeg er bange for at møde dem« og »14-årig undgår straf for vold«, B. T. den 10. og 11. december 2011, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 17 Spm., om ministeren vil bekræfte, at efter lovforslagets ikrafttrædelse vil retstilstanden være sådan, at hvis en 14½-årig f.eks. begår voldtægt, kan vedkommende ikke straffes, og politiets opgave er at underrette de relevante myndigheder, der så evt. agerer efter sociallovgivningens bestemmelser, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 18 Spm. om oversendelse af et sagsresumé af de otte sager, som Rigsadvokaten har fået forelagt, til justitsministeren, og ministerens svar herpå

- 19 Spm. om en redegørelse for, hvorfor der i den omtalte sag med »tre unge der var sigtet for vold efter § 244« først er rejst sigtelse (efteråret 2011), over 1 år efter den pågældende lovovertrædelse fandt sted (juni 2010), til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 20 Spm. om en redegørelse for, hvorfor Rigsadvokaten i to af de forelagte sager ikke mente anklagemyndigheden skulle begære sagen udsat, og hvorfor by- og landsretten var af en anden opfattelse, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 21 Spm. om oversendelse af en samlet statistik for kriminalitet begået af 14-15-årige i 2011, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 22 Spm. om oversendelse af et kort sagsresumé af de afgørelser, hvor der er idømt en ubetinget dom, ungdomssanktion, betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller foranstaltningsdom, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 23 Spm. om bopælskommunen automatisk bliver underrettet, hvis sanktioner bortfalder, og har kommunerne i givet fald pligt til at tage skridt, der træder i stedet, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 24 Spm. om en detaljeret beskrivelse af de fire voldtægtssager, hvor der endnu ikke er truffet afgørelse, jf. sidste afsnit på side 3 i bilaget til ministerens svar på spørgsmål 2, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 25 Spm. om en redegørelse for de tre voldtægtssager, som vedrører samme person, samt tilsendelse til udvalget af dommen, der omtales i sidste afsnit på side 3 i bilaget til ministerens svar på spørgsmål 2, til justitsministeren, og ministerens svar herpå

Oversigt over samrådsspørgsmål vedrørende L 55

Samråds- Titel

spm.nr.

- A Samrådsspm., om ministeren mener, at det er rimeligt, når Rigsadvokaten nu har udmeldt, at alle sager imod unge imellem 14 og 15 år skal standses med øjeblikkelig virkning, fordi regeringen er på vej med et lovforslag om at hæve den kriminelle lavalder til 15 år, til justitsministeren
- B Samrådsspm., om ministeren er enig i, at Rigsadvokaten burde vente med at melde ud, at anklagemyndighederne rundt om i landet skal frafalde alle straffesager mod 14-årige, indtil det lovforslag, regeringen er på vej med vedr. den kriminelle lavalder, træder i kraft, til justitsministeren
- C Samrådsspm. om, hvor stort et bødekraft der samlet opgives inddrevet, hvis loven som efter planen træder i kraft den 1. marts 2012, til justitsministeren
- D Samrådsspm. om en redegørelse for, hvilke psykologiske udviklingstræk ministeren mener findes hos 15-årige og som er fraværende hos 14-årige, til justitsministeren

- E Samrådssp., om ministeren kan bekræfte, at unge på 14 år, der f.eks. er under tilsyn af Kriminalforsorgen eller udfører samfundstjeneste, ikke længere vil være under tilsyn eller skulle udføre samfundstjenesten efter den 1. marts 2012, såfremt lovforslaget vedtages, til justitsministeren